

ΕΚΘΕΣΙΣ
ΤΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΑΥΤΗΣ
ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1965

Ἀγαπητοὶ Ἐταῖροι, Κυρίαὶ καὶ Κύριοι,

Ἐπιτελοῦντες καθήκον εὐλαβείας ἀπαράβατον, θὰ προτάξω-
μεν καὶ ἐφέτος πάσης λογοδοσίας, τὸ μνημόσυνον τῶν κατὰ τὸ
διαρρεῦσαν ἔτος ἐκλιπόντων Ἐταίρων ἡμῶν καὶ συναγωνιστῶν ἐν
τῷ ἐπιστημονικῷ καὶ κοινωνικῷ στίβῳ, ξένων τε καὶ ἡμετέρων.

Ἐκ τῶν ξένων ἡμῶν Ἐταίρων μᾶς ἀφήρασεν ἐφέτος ὁ θά-
νατος τὸν ἐπίτιμον ἀντιπρόεδρον τῆς Ἐταιρείας μας, μέγαν ἑλλη-
νιστὴν καὶ ἀρχαιολόγον, καθηγητὴν καὶ μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου τῆς
Γαλλίας Κάρολον Ρικάρντ.

Ὁ Ρικάρντ ὑπῆρξε μιὰ δόξα τῆς κλασσικῆς ἀρχαιολογίας τῆς
Γαλλίας καὶ ἐπιφανέστατος παράγων τῆς παγκοσμίου ἐπιστήμης.
Ἐπύροχος διδάσκαλος τῆς Ἱστορίας τῶν θρησκείων καὶ τῆς ἀρ-
χαιᾶς ἑλληνικῆς τέχνης, περὶ τῶν ὁποίων συνέγραψεν ὀγκώδη καὶ
ἐμβριθῆ συγγράμματα, παρέσχεν ὁ Ρικάρντ καὶ πλείστας ἄλλας ση-
μαντικωτάτας συμβολὰς εἰς πολλὰ κεφάλαια τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ
πολιτισμοῦ, ὥστε δικαίως νὰ θαυμάζεται ἡ ἀσυνήθης πολυμά-
θειά του.

Διατελέσας ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν μέλος καὶ εἴτα Δ/ντῆς τῆς ἐνταῦθα
Γαλλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς ἐπραγματοποίησε πολλὰ ταξίδια
ἐρευνῶν καὶ διηύθυνεν ἐπιτυχῶς ἀνασκαφὰς εἰς Μακεδονίαν, Θά-
σον, Δῆλον, Κρήτην καὶ Μ. Ἀσίαν, ἐνῶ ταυτοχρόνως συνέχιζε καὶ

τὰς προσωπικὰς του ἐρεύνας πρὸς ὀλοκλήρωσιν τοῦ μνημειώδους ἔργου του περὶ τῶν ἱερῶν καὶ τῶν λατρείων τῆς Βορείου Ἰωνίας.

Ἡ μακρὰ ἐν Ἑλλάδι παραμονή του παρέσχεν εἰς τὸν Picard πλουσιώτατα ἐφόδια διὰ τὴν τόσον γόνιμον ἐν Γαλλίᾳ ἐπὶ 30 καὶ πλέον ἔτη διδασκαλίαν, εἰς τὰ Πανεπιστήμια καὶ τὸ Ἰνστιτοῦτον Τέχνης καὶ Ἀρχαιολογίας.

Ἦτο χαλκέντερος ἀλλὰ καὶ πλήρης χάριτος καὶ χιουῆμορ ἐπιστήμων.

Δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας ἡ ἀπώλεια τοῦ Picard εἶναι βαθύτερον αἰσθητὴ· διότι ὑπῆρξε καὶ θερμὸς φίλος τῆς Ἑλλάδος καὶ συμπολεμιστῆς κατὰ τὸν Α' Παγκόσμιον πόλεμον, συνάμα δὲ καὶ δίκαιος ἐκτιμητῆς τοῦ ἔργου τῆς νεωτέρας ἡμῶν πατρίδος.

Βαρὺ πλήγμα ὑπέστη ἐπίσης ἡ Ἑταιρεία μας διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἐπιτίμου αὐτῆς συμβούλου Βιενναίου καθηγητοῦ Otto Walter, ἀνδρὸς σοφοῦ, μεγάλου ἀνθρωπιστοῦ καὶ ἐξόχως φιλέλληνος, ὅστις ὡς δευτέραν πατρίδα του ἔσχε τὴν Ἑλλάδα. Εἰς αὐτὴν πράγματι διήλθεν ὁ Otto Walter τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ζωῆς του ὡς Γραμματεὺς ἀπὸ τοῦ 1911 καὶ ὡς Διευθυντῆς ἀπὸ τοῦ 1933 τοῦ ἐνταῦθα Αὐστριακοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου, τὸ ὁποῖον καὶ κατώρθωσε νὰ διασώσῃ κατὰ τοὺς δυσκόλους χρόνους τῆς Κατοχῆς, ἀναλαβὼν τὴν θέσιν τοῦ προξένου τῆς Αὐστρίας.

Ὡς ἀρχαιολόγος ὁ Walter ηὔδοκίμησε μεγάλως. Ἐνίρηγησεν ἐπιτυχεῖς ἀνασκαφὰς εἰς Ἥλιδα, Σμύρνην καὶ Αἴγειραν, ὅπου καὶ ἀνεκάλυψε τὴν κολοσσιαίαν, ἑλληνιστικῶν χρόνων, κεφαλὴν τοῦ Διός, ἔργον τοῦ Ἀττικοῦ γλύπτου Εὐκλείδου, κοσμοῦν σήμερον τὸ Ἐθνικὸν μας μουσεῖον.

Σημαντικὸν ὑπῆρξεν ἐπίσης καὶ τὸ συγγραφικὸν ἔργον τοῦ Βιενναίου ἐπιστήμονος: Ὁ Κ α τ ἄ λ ο γ ό ς του τοῦ μικροῦ μουσείου τῆς Ἀκροπόλεως, ἐφωδιασμένος μὲ σοφὸν ὑπομνηματισμὸν, ἀπτεται μὲ γνῶσιν καὶ δξύνουιαν πλείστων ἀρχαιολογικῶν καὶ ἄλλων προβλημάτων.

Ἐπειτα ὁ Ὁ δ η γ ό ς του τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Ἀκροπό-

λεως ἀποτελεῖ ὑπόδειγμα ἐρμηνείας τῶν μνημείων καὶ τῶν δυσκόλων τοπογραφικῶν προβλημάτων των.

Ἄλλὰ τὸ κύριον πεδῖον τῆς ἐργασίας τοῦ Walter ἀπετέλεσεν ἡ συναρμολόγησις καὶ δημοσίευσις τῶν ἀναθηματικῶν καὶ ψηφισματικῶν ἀναγλύφων, γενομένη μὲ ὀξεῖαν παρατηρητικότητα καὶ εὐρεΐαν γνῶσιν, θίγουσα δὲ καὶ γενικωτέρας ἰδέας τῆς ἱστορίας τῆς θρησκείας.

Ὡς ἄνθρωπος ὑπῆρξεν ὁ Walter ὑπόδειγμα ἀνθρωπιστοῦ, δι' ὃ καὶ ἐγένετο θερμὸς συμπαραστάτης τῶν Ἑλλήνων κατὰ τοὺς πικροὺς χρόνους τοῦ Ἀλβανικοῦ πολέμου. Ἀλησμόνητος διὰ τοῦτο καὶ σεβαστὴ θὰ παραμένῃ εἰς ἡμᾶς πάντοτε ἡ μνήμη του.

Ἐκ τῶν ἡμετέρων μελῶν ἀπωλέσαμεν ἐφέτος τὸν ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν διατελέσαντα πολῦτιμον Σύμβουλον τῆς Ἐταιρείας μας καθηγητὴν καὶ ἀκαδημαϊκὸν Γεώργιον Σωτηρίου.

Ὁ Σωτηρίου, ἀποφοιτήσας τὸ 1904 ἐκ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἠκολούθησεν ἀργότερον μαθήματα Βυζαντινῆς Τέχνης ἐν Γερμανία καὶ Αὐστρία.

Ἐπανελθὼν εἰς Ἑλλάδα καὶ διορισθεὶς ἔφορος βυζαντινῶν ἀρχαιοτήτων ἀνέλαβεν, ἀπὸ τοῦ 1923, τὴν διεύθυνσιν τοῦ Βυζ. Μουσείου, ἣν θέσιν διετήρησεν ἐπὶ 40 περίπου ἔτη.

Χάρις εἰς τὰς φροντίδας τοῦ Σωτηρίου κατωρθώθη οὐ μόνον ἡ ἐκ τῶν ὑπογείων τῆς Ἀκαδημίας εἰς τὸ Μέγαρον τῆς Δουκίσσης τῆς Πλακεντίας μεταφορὰ τοῦ Βυζ. Μουσείου, ἀλλὰ καὶ ὁ περαιτέρω πλουτισμὸς του, ἡ ὀργάνωσις καὶ ἡ ἐν αὐτῷ παραδειγματικὴ ἔκθεσις τῶν βυζαντινῶν ἀντικειμένων.

Παραλλήλως πρὸς τὴν μουσειακὴν του δρᾶσιν ἤσκησε γονίμως ὁ Σωτηρίου καὶ τὸ διδακτικόν του ἔργον, ὡς καθηγητὴς τῆς Χριστ. ἀρχαιολογίας ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Π/μίου Ἀθηνῶν. Ἐνήργησεν ὡσαύτως ἐπιτυχῶς πλείστας ἀνασκαφὰς βυζαντινῶν μνημείων, διεξήγαγε σοβαρὰς ἀρχαιολογικὰς ἀποστολὰς εἰς βυζαντινὰ κέντρα ἔξω τῆς Ἑλλάδος — Κωνσταντινούπολιν, Κύπρον καὶ Σινᾶ — καὶ τέλος συνέγραψε πλείστα καὶ πολῦτιμα συγγράμματα

καὶ διατριβάς, ἀποβάς ὁ ἐπιστημονικὸς θεμελιωτὴς καὶ πρωτοεργάτης τῆς βυζαντινῆς ἀρχαιολογίας ἐν Ἑλλάδι. Δι' ὃ καὶ δικαίως ἐτιμήθη ὑπὸ μὲν τῶν Ἑλλήνων διὰ τῆς ἀριστίνδην ἐκλογῆς του ὡς ἀκαδημαϊκοῦ, ὑπὸ δὲ τῶν ξένων ὡς ἀντεπιστέλλοντος μέλους τῶν ἀκαδημιῶν τῆς Ρουμανίας καὶ τῶν Lincei τῆς Ἰταλίας. Ἔτυχε δ' ἀκόμη ἐσχάτως καὶ τοῦ βραβείου Schlumberger ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιγραφῶν.

Αἱ θανασταὶ ἐπιστημονικαὶ καὶ ψυχικαὶ ἀρεταὶ τοῦ Σωτηρίου, ἡ φυσικὴ ὑπερηφάνεια καὶ ἀξιοπρέπεια τοῦ χαρακτῆρός του, καθιστῶσιν ἀνεξάλειπτον τὴν ἀνάμνησιν τῆς μακρᾶς μετ' αὐτοῦ συνεργασίας μας ἐν τῷ ἐπιστημονικῷ πεδίῳ.

Ἐθρήνησεν ἐπίσης ἐφέτος ἡ Ἑταιρεία καὶ τὴν ἀπώλειαν ἐπιλέκτου αὐτῆς μέλους, τοῦ καθηγητοῦ καὶ ἀκαδημαϊκοῦ Βασ. Κριμπᾶ, μηχανικοῦ Γεωπόνου, μεγάλης ἐπιστημονικῆς δράσεως καὶ ἀξίας.

Μεγάλως ἐπίσης ἐλύπησεν ἡμᾶς καὶ ὁ θάνατος τῶν ἑταίρων Παναγιώτου Παπαϊωάννου, ἱατροῦ, καὶ Ἡλίας Καντᾶ, οὔτινες ζωηρὸν ἐπέδειξαν πάντοτε ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῆς Ἑταιρείας μας.

Μεταβαίνοντες ἤδη ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν θὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τῶν ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας ἐνεργηθειῶν ἐφέτος 17 ἐν ὅλῳ ἀνασκαφῶν εἰς πλεῖστα σημεῖα τῆς Ἑλλάδος, ἀρχίζοντες ἀπὸ τὴν Θεσσαλίαν.

· · · · ·

(Ἔπεται ἡ ἔκθεσις περὶ τῆς ὁποίας βλ. τὸ Ἔργον τῆς Ἀρχ. Ἑταιρείας κατὰ τὸ 1965)

· · · · ·

Τοιοῦτο ὑπῆρξε, Κυρίαὶ καὶ Κύριοι, τὸ ἐπιστημονικὸν ἔργον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας κατὰ τὸ 1965, ἀντάξιον τῆς ἱστορίας της καὶ εὐοίωνον διὰ τὴν συνέχειαν αὐτῆς.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Κ. ΟΡΛΑΝΔΟΣ